

Tiivis tietopaketti muistuttaa *Kalevalan* kansainvälisyydestä

Jyrki Korpua, *Lajivirren laulamaa* – Kalevala ja kirjallisuus. Vantaa: Avain 2017, 206 s.

Jyrki Korpua lupaa teoksensa *Lajivirren laulamaa* – Kalevala ja kirjallisuus aluksi, että käsillä on Kalevalan kertomusperinnettä niin kansalliselta kuin kansainväliseltä, niin myyttiseltä kuin mielikuvitukselliseltakin kannalta katsova teos. Edelleen hän lupaa teoksen sopivan paitsi opiskelijoiden ja tutkijoiden, myös suuren yleisön käyttöön. Paljon luvattu, mutta paljon teos lunastaakin.

Lajivirren laulamaa on Suomi 100 -vuoden kunniaksi laadittu teos, jonka tavoite on luoda kokonaiskuva *Kalevalan* vaikutuksesta muuhun kirjallisuuteen aina ilmestymisajankohdastaan tähän päivään. Se on luettavuudeltaan pääosin miellyttävä ja täyttää tarkoituksensa Kalevalan vaikutuksen kirjon esittelijänä. Juuri vaikutuksen runsauden ja monipuolisuuden se tuo hyvin esille. Tällaisena rajatun näkökulman historiateoksena teksti toimii. Korpuaan teos lienee tällä hetkellä kattavin julkaistu listaus nimenomaan nykykirjallisuuden Kalevalamuunnelmista. Niiden käsittely olisi ansainnut enemmänkin tilaa, sillä uusimmat teokset ovat Kalevala-tutkimuksessa tutkimatonta maaperää.

Kuten moni muukin aihepiiristä kirjoitettu tietokirja, myös tämä lähtee liikkeelle Lönnrotista ja *Kalevalan* syntyhistoriasta. Tämä osio on mukavan tiivis esitys tutusta aiheesta. Uutta tietoa teos alkaa tarjota toisessa pääluvussa, jossa *Kalevalaa* käsitellään kirjallisuutena. Korpua käy läpi *Kalevalan* tutun tarinan vaihe vaiheelta, mutta samalla hän nostaa esille sen yhtäläisyyksiä niin kotimaiseen kuin kansainväliseenkin mytologiaan ja nykykirjallisuuteen liikkuen samalla ajassa eteen- ja taaksepäin. Asetelma on niin kunnianhimoinen, että esityksen koossapysyminen on kunnioitettava saavutus.

Systemaattisemmin teos käy läpi *Kalevalan* versioita ja vaikutteita kolmannessa osassa, jossa tulevat esittelyyn Suomen kirjallisuuden klassiset Kalevalamuunnelmat, 1970-luvun aalto ja 2000-luvun Kalevala-versioinnit, kansainvälinen fantasiakirjallisuus ja lopulta sarjakuva ja musiikkikin. Varsinaisten *Kalevalan* uudelleenversiointien lisäksi mukana kulkee koko ajan myös muutoin *Kalevalasta* vaikutteita ottaneita teoksia. Listattavaa on paljon, ja juuri listaaminen tuntuu olevan teoksen ensisijainen tavoite – yksittäisiin esimerkkiteoksiin on tällaisen tietokirjan tapauksessa mahdotonta mennä syvemmälle.

Musiikin mukaan ottaminen on rohkea veto, sillä se ei ole kirjallisuudentutkimuksen tutuinta maaperää. Vieraalla maalla kulkeminen myös näkyy käsitteilyssä. Musiikin mukana olo on silti varsin perusteltua, sillä *Kalevalan* suuri vai-

kusut esimerkiksi suomalaisessa metallimusiikissa ansaitsee tulla mainituksi tämänkaltaisessa tietokirjassa. Musiikki nousee Korpuan käsittelyssä suhteellisen suureen rooliin nykykirjallisuuden kuvauksessa. Toisaalta musiikittoman lyriikan käsittely jää teoksessa vähemmälle, vaikka Kalevala-vaikutteista runoutta on ilmestynyt 2000-luvulla siinä missä muitakin Kalevala-muunnelmia.

Kalevalan vaikuttavuus on siitä epäkiitollinen aihe, että vaikka lista olisi kuinka pitkä, se ei koskaan ole täysin kattava: Kalevala-vaikutus on niin laajaa, että pelkästään suoria Kalevala-muunnelmia piileksii aina esimerkiksi vaikeasti löydettävien omakustanteiden joukossa. Kaiken lisäksi Korpu on rajannut aiheensa laajaksi: hän ei käsittele pelkästään *Kalevalan* uudelleenversioiteja, vaan nimenomaan *Kalevalan* vaikutuksia yleisemmin. Niitä hän näkee esimerkiksi Väinö Linnan tuotannossa, jonka kansankuvauksessa suomalaiset on ”kasvatettu ja sivistetty Raamatulla ja Kalevalalla”. Laaja rajaus palvelee *Kalevalan* ja kirjallisuushistorian kokonaiskuvan katsomista, johon teos pyrkii, mutta toki laajassakin aineistossa on lopulta kyse tutkijan tekemistä valinnoista. Sen kirjoittaja johdannossa tietysti myös myöntää.

Kirjoittajan kiinnostuksen kohteisiin perustuvat valinnat ovat luultavasti vaikuttaneet myös siihen, mikä teoksessa on parasta. Usein *Kalevalan* vaikutusta käsitellään sekä tieteessä että arkikeskustelussa Suomen kirjallisuuden näkökulmasta, vaikka viime vuosina sen kansainvälinen vaikutus on noussut jälleen paremmin tietoisuuteen eritoten J.R.R. Tolkienin *Kullervon tarina* -teoksen (*The Story of Kullervo*, 2015) julkaisun synnyttämän uutisoinnin myötä. Korpuan teos on tarttunut kiinnostavasti *Kalevalan* kansainväliseen vaikuttavuuteen ja onkin sitä käsitellessään omimmillaan ja tuoreimmillaan. Kansainvälinen näkökulma kulkee kotimaisen rinnalla tasa-arvoisessa asemassa läpi teoksen alusta loppuun, mikä muodostuu juuri tämän teoksen tavaramerkiksi ja ansioksi. Kirjoittajan tausta Tolkien-tutkimuksessa lienee vaikuttanut siihen, että juuri Tolkienin tuotannon yhteyksiä *Kalevalaan* käsittelevässä osuudessa on sellaisia tekstianalyttisiä kaikuja, joita koko teos kutsuisi pohtimaan lisää moneen suuntaan.

Laajan aineiston esittelyllä on kokonaisuuden kannalta se käänköpuoli, että yhteys *Kalevalaan* jää monen teoksen kohdalla vain toteamisen tasolle. Tämä on osittain tekninen välttämättömyys, jotta esitys pysyisi kompaktina. Monessa kohdassa olisin silti lukenut enemmänkin pohdintaa ei vain siitä, mikä vaikutus tai yhtäläisyys on, vaan myös siitä, miten se on syntynyt. Esimerkiksi yhteys Väinämöisen epäonnesta naisasioissa keskiajan brittien Merlinin vastaavaan ja edelleen nykyfantasian mahtinsa vuoksi selibaatissa eläviin velhoihin on todettuna erittäin kiinnostava, mutta yhtäläisyyden toteamisen lisäksi jän kaipaamaan myös sen pohdiskelua, mikä on vaikuttanut mihin ja miten. Onko *Kalevalalla* suoraan tekemistä vaikkapa esimerkiksi nostetun, 1980-luvulta alkaen ilmestyneen *Dragonlance*-sarjan kanssa, kulkeeko yhteys Merlinin kautta vai onko kyse sattumasta eikä vaikutuksesta? Teos herättää paljon tällaisia kysymyksiä, joista riittäisi aiheiksi moneen yksittäiseen tutkimukseen.

Kuten Korpua lupaa, hän kuljettaa mukana paitsi *Kalevalaa* myös sen taustalla olevaa mytologiaa ja kansanperinnettä. Sen ansiosta *Kalevalan* mytologinen tausta tulee käsitellyksi yleistajuisesti ja tiiviisti. Välillä lukija saattaa kuitenkin pohtia, onko esimerkiksi Ukko ylijumalan mainitseminen lyriikassa itse asiassa Kalevala-vaikute, vai tuleeko se suoraan kansanperinteestä. Toki kuten teos alleviivaakin, on juuri *Kalevalan* ansiota, että suomalaista kansanperinnettä tunnetaan yleisesti niin hyvin. Korpuan teos ei ole uusi *Kalevalan kulttuurihistoria* (SKS 2008), mutta helpommin lähestyttävä, tiivistetty ja päivitetty versio tästä Kalevala-vaikutuksen merkkiteoksesta se kuitenkin on.

Elli-Mari Ahola

Abstracts

Ralf Kauranen, Olli Löytty, Aura Nikkilä & Anna Vuorinne

Comics Activism and the 2015 'Refugee Crisis' in Finland Willingness to Help, Anti-racism and the Voices of the Asylum Seekers

The so-called refugee crisis in the fall of 2015 sparked the Finnish field of comics into action. It took several forms: publishing and exhibition activities of comics and cartoons dealing with migration, selling original art to aid asylum seekers, as well as comics workshops offered to the newly arrived. The article depicts and analyses these actions and reactions, and interprets the activities through the concept of aesthetic cosmopolitanism. This refers not only to the borderlessness of imagination that is characteristic of art, but also to the possibilities of art to deal with the world that is permeated by migration and transnational mobility. Although the article approaches the topic from the point of view of sociology of arts, it also focuses on the actual comics. The article analyses political cartoons, the antiracist zine *Enough Is Enough!* published by the Finnish Comics Society, Sami Nyssölä and Anssi Vieruaho's album *24 Days* – portraying the flight of an Iraqi asylum seeker –, and the so-called grassroots comics created in the workshops for asylum seekers.

In the article, we suggest that the openness towards newcomers manifest in the efforts to help out – in the antiracist stance in public debates, and the efforts to make the experiences of asylum seekers heard and visible – is based on the transnational communality characteristic of the field of comics. At the same time, these expressions of support can be interpreted as an ethical perspective stemming from the cosmopolitanism of artistic expression, especially of the comics.

Keywords: comics, activism, migration, asylum seekers, aesthetic cosmopolitanism, transnationalism

Mikhail Oshukov

Textbook metamorphoses

On Some Developments in Contemporary Russian High-School Literary Education

The article focuses on the ideology conveyed by contemporary Russian high-school literature textbooks, i.e. on the ideological shifts that become apparent in the comparison of different versions of the same textbooks published over the last two decades. The minor changes in the description, interpretation and evaluations of literary writers and texts are consistent and reveal a certain pattern, which clearly indicates a conservative trend heavily influenced by the ideas of cultural nationalism and the rising influence of the Orthodox Church. The article discusses widely used high-school textbooks produced by four groups of authors in the 2000s–2010s, i.e. textbooks by Tamara Kurdiunova (2001–2014), Jury Lebedev (2000–2016), Valentin Korovin (2001–2012), and Victor Zhuravlev (2004–2015). Rhetorically and structurally, the examined textbooks begin to resemble in numerous ways their Soviet counterparts, even if Marxist ideology gives way to Orthodox values and the alleged ‘internationalism’ to cultural nationalism. The narrative becomes more focused on what Hayden White called “organicist” tropes, as it accentuates not the diversity and multiplicity but rather the unity of the literary process, with strong nationalist and Orthodox emphases.

Keywords: *Russian education, literature textbooks, literary history, ideology*

Mikko-Olavi Seppälä

Estonian Drama in Finland until 1944

The article presents a general view on the transmitting, performing and reception of the Estonian drama in Finland until the year 1944. The article is based on the archival materials of the Finnish drama agencies, the play manuscripts and press reviews. The article presents the total productions of Estonian plays in Finland between 1908–1944, describes in detail the processes in which the plays were translated and performed, introduces the central individuals in this process, and analyses the Finnish reception of the most popular Estonian plays. In addition, the results are proportioned to the general picture of the consumption of the Estonian literature in Finland, and the Finnish drama in Estonia. The article indicates that more Estonian plays were translated into Finnish and were performed in Finland than has previously been perceived. The plays represented popular genres without being considered as specifically Estonian. Especially satirical comedies were welcomed as novelty in Finland.

Keywords: *Estonian drama, Finnish theatre, translations of drama, theatre history, history of drama*

—

Tero Tähtinen

The True Face of Mount Lu

The Concept of Landscape in Chinese Nature Poetry of the Tang and Song Dynasties

In this article, I discuss the concept of 'landscape' in Chinese nature poetry of the Tang and the Song dynasties. As a theoretical frame of reference I utilise the book *Living off Landscape* (2018) by French Sinologist François Jullien. In this book, Jullien compares the ontological differences between the Western and the Chinese landscape-orientation. In the Western tradition, particularly during the Renaissance and the Romantic eras, landscape is seen as a "part of the land", cut off from the natural reality by the gaze of the viewer. Jullien calls this "the cult of objectivization" for it not only creates metaphysical separation between the subject and the object but also endows them with completely different roles and statuses. However, the Chinese *shanshui* ("mountains-rivers") philosophy sees nature as an open realm in which opposite elements, energies and forces come into never-ending interaction. The "mountains-rivers" is a processual and holistic entity that encompasses also the human existence and, therefore, does no longer divide things into subjects and objects. In my article, I study numerous Chinese landscape poems to analyse the ways in which they represent the aspects of "mountains-rivers". In addition to literary examples, I refer also to the conventions of Chinese landscape painting. My main argument is that the experiences expressed by Chinese *shanshui* poetry are at the same time both mystical and inherently this-worldly.

Keywords: *Chinese poetry, landscape, nature poetry, Chinese aesthetics*

Tule jäseneksi Kirjallisuudentutkijain Seuraan!

Jäsenenä saat seuran julkaiseman *Avain*-lehden neljästi vuodessa sekä oikeuden osallistua seuran järjestämiin seminaareihin ja muihin tilaisuuksiin.

Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti Avain

Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti *Avain* on tapa päästä sisään kirjallisuudentutkimuksen maailmaan. Se tarjoaa tieteellisten artikkelien, tutkimus- ja kirja-arviointien lisäksi erilaisia puheenvuoroja kotimaisesta ja ulkomaisesta kirjallisuudesta ja sen tutkimuksesta. Lisäksi se pyrkii herättämään keskustelua kirjallisuudentutkimukseen liittyvistä ajankohtaisista aiheista.

Avain jatkaa kirjallisuudentutkimuksen äänitorvena seuransa 90 vuoden kokemuksella.

Neljästi vuodessa ilmestyvä *Avain* on Kirjallisuudentutkijain Seuran lehti, jonka saa seuran jäsenetuna maksamalla jäsenmaksun 48 euroa (perustutkinto-opiskelijat, apurahatutkijat, työttömät ja eläkeläiset 27 euroa) Seuran tilille FI90 8000 1201 4734 45. Viestikenttään merkitään jäsenen nimi ja osoite lehden postitusta varten.

Ilmoittamalla sähköpostiosoitteesi seuran sihteerille Kasimir Sandbackalle (sihteeri.kts@gmail.com) pääset mukaan myös seuran postilistalle kts@uta.fi, jolla tiedotetaan alaan liittyvistä tapahtumista. Listaa käytetään myös tiedonhankintaan, sekä keskusteluun kirjallisuutta ja kirjallisuudentutkimusta koskevista ajankohtaisista aiheista.

Lisätietoja seurasta: <http://pro.tsv.fi/skts/>